

TA ETT STEG FRAMÅT

Dagsverke rf / www.dagsverke.fi

Syften:

- Fundera på globala jämlikhets- och jämställdhetsfrågor
- Bekanta sig via olika exempel med livet i Nepal
- Ifrågasätta stereotypier om utvecklingsländer

Tid: 20 min

Gruppstorlek: Individuell uppgift

Tillbehör: Lappar med roller (bifogade). Kopiera bilagan och klipp ut rollerna. Varje elev får en roll.

Övningens gång:

Flytta undan skolbänkar och bord så att det blir mycket utrymme mitt i klassrummet. Förklara för eleverna att syftet med övningen är att leva sig in i en annan människas situation. Även om alla får en egen roll handlar det inte om att spela skådespel. Eleverna får inte avslöja sina roller för varandra!

Dela ut en lapp med en roll åt varje elev. Det finns 25 olika roller. Du kan också dela ut två eller flera lappar med samma roll, så att flera personer omedvetet lever in sig i samma roll. Det är intressant att se, om de hamnar på samma ställe eller om deras tolkning av rollpersonens situation varierar. I genomgången kan ni fundera över hur olika personer tolkar frågor, situationer och livet.

Be eleverna sluta ögonen och leva sig in i sina roller. För att göra det enklare för eleverna att leva sig in i rollerna kan du ställa dem frågor som de tyst i sitt sinne svarar på ur sina rollpersoners perspektiv. Poängtera att det inte stör om man inte vet med säkerhet hur rollfiguren skulle svara – meningen är att använda sin fantasi. Se till att eleverna får tillräckligt med tid på sig för att tänka igenom frågorna. Du kan ställa till exempel följande frågor, med en liten paus mellan varje fråga.

- Hurdan var din barndom? I vilket slags hus bodde du? Vad jobbade dina föräldrar med?
- Hur är ditt dagliga liv idag? Vad gör du på morgonen efter att du har vaknat? Vad gör du senare under dagen? Vad gör du på kvällen innan du lägger dig?
- Var bor du? Var träffar du människor?
- Har du egna pengar? Vad använder du dem till?
- Vad gör du på din fritid? Har du någon fritid över huvud taget? Vad gör du på semestern?
- Vad gör dig entusiastisk? Vad är du rädd för? Vad förväntar du dig av framtiden?

Be sedan eleverna ställa sig i rad längst bak i klassen. Förklara att du kommer att läsa upp 18 påståenden. Om ett påstående stämmer för en elev ska eleven ta ett litet steg framåt. Om påståendet inte stämmer stannar eleven på sin plats. Påpeka att det inte handlar om en tävling. Eleverna ska inte ännu i detta skede diskutera påståendena, och de ska besvara dem ur sina rollpersoners perspektiv, inte sitt eget. Läs upp påståendena ett i taget och ge eleverna tid att besluta om de ska röra på sig eller inte.

Påståenden:

1. Du får tillräckligt mycket näringsrik och mångsidig mat.
2. Du känner dig trygg i din omgivning.
3. Du har gått i skola.

4. Då du blir sjuk har du möjlighet att få hälsovård.
5. Du kan använda internet.
6. Du kan läsa flytande.
7. Om du blir orättvist behandlad vet du vem du ska vända dig till.
8. Du är lycklig.
9. Du kan lita på polisen.
10. Du ser positivt på framtiden.
11. Du är inte rädd för att du på din arbetsplats ska bli lurad på din lön eller om arbetstiden.
12. Du får göra vad du vill på din fritid.
13. Man lyssnar på dig och din åsikt respekteras.
14. Du känner att man bryr sig om dig.
15. Du åker utomlands på semesterresor.
16. Du får rösta i fria val.
17. Du har en mobiltelefon.
18. Du har möjlighet att komma in på ett universitet.

Be till slut eleverna stå kvar där de har stannat efter påståendena. En del har säkert stigit framåt vid så gott som varje påstående, andra står kvar nära startlinjen. Fråga eleverna en och en vem de är. Det är viktigt att alla får förklara sina egna roller. Till slut kan du ännu be dem som är från Finland att markera, och sedan de som är från Nepal att markera. Be sedan eleverna flytta sig ut ur rollen. Som ett tecken på det kan man till exempel skaka på händer och fötter eller andas riktigt djupt.

Efter övningen diskuterar man i en ring om exempelvis följande saker:

- Hur kändes det att få stiga framåt och att tvingas stå kvar?
- Kunde ni gissa er fram till vilken roll de andra hade?
- Hur gick det att leva sig in i rollen?
- Vad säger övningen om världen? Vad säger den om våra attityder?
- Vad borde man göra för att människor ska kunna vara få leva jämlikare?

Om också nepaleser råkade komma i toppen på kön, fråga om det överraskade dem och vad det berodde på. Det är viktigt att märka att såväl i Nepal som i Finland existerar det ojämlikhet, och att det också i Nepal finns både förmögna personer och personer som tillhör medelklassen.

Roller (bifogade):

Du är en 13-årig pojke och bor på landsbygden i Nepal. Du går i en statlig skola och på din fritid spelar du fotboll med dina vänner.

Du är en 31-årig lärare från Nepal. Din lärarlön räcker inte till för att försörja din familj, så du måste ge stödundervisning åt barn från rika familjer efter skoldagarna och under veckosluten. Du är utmattad om kvällarna och hinner inte förbereda dina lektioner.

Du är en blind 8-årig flicka som bor på landsbygden i Nepal. Du tillhör en etnisk grupp vid namn tamang. Du skulle vilja gå i skola, men eftersom du är fattig och blind så har du ingen möjlighet till det.

Du är en 15-årig pojke som bor i Kathmandu. Du går i privatskola och din pappa arbetar för FN. Din mamma är hemmafru. Du har många vänner som du spelar cricket tillsammans med på kvällarna.

Du är en 12-årig flicka och din familj har skickat dig till Kathmandu för att arbeta som hemhjälp. Familjen som du bor hos och arbetar för låter dig gå i en lokal skola på dagarna. Du måste ändå arbeta till sent om nätterna och har inte tid för läxor, hobbyer eller vänner.

Du är en 22-årig pojke från landsbygden i Nepal och du har flyttat till Förenade Arabemiraten för att arbeta inom byggnadsbranschen. Din lön är låg men du tjänar ändå mer än vad du skulle göra som lantbrukare där hemma. Du skickar största delen av din lön till din familj i Nepal.

Du är en 7-årig pojke och du bor i den näst största staden i Nepal vid namn Pokhara. Din pappa har en liten butik medan din mamma sköter om dina yngre syskon hemma. Du går i en lokal statlig skola. Som stor skulle du vilja bli turistguide och lära dig engelska.

Du hör till den etniska gruppen sherpa och arbetar som klättringsguide vid Mount Everest för rika västerländska klättrare. Ditt arbete är ett hot mot din hälsa och kan vara livsfarligt, men lönen är relativt hög. Du är 20 gammal och har hunnit gå i skola till sjunde klass.

Du är en 14-årig flicka och du blev bortgift till en 35-årig man då du var 12 år. Ni bor på den nepalesiska landsbygden. Om dagarna utför du ett tungt arbete på åkrarna och du bär dagligen flera liter vatten från brunnen som ligger långt borta. Du har nyss fött ditt första barn.

Du är en 16-årig pojke och du flyttade till Kathmandu för några år sedan. Du arbetar som taxikusk och har långa arbetsdagar. Du har bara hunnit gå några år i skolan. Du bor hos dina släktingar.

Du är en 14-årig flicka från södra Nepal. Din pappa blev handikappad i en bilolycka och har inte hittat arbete efter det. Din mamma tjänar lite pengar genom att sälja grönsaker på torget. Din familj lever ur hand i mun, och du är rädd för att tvingas avsluta skolan och börja arbeta.

Du är en 13-årig flicka från bergstrakten i Nepal. Du flydde till skolan i smyg för din familj, gick tre år i skolan och var ivrig på att lära dig nya saker. Jordbävningen förstörde din familjs hus och skörd, och nu måste du arbeta på åkern för att din familj ska få mat.

Du är en 11-årig pojke och du har två yngre systrar. Ni bor nära Kathmandu. Din familj har skickat dig till en privatskola där undervisningsspråket är engelska. Dina systrar går i en vanlig nepalesisk skola. Du drömmer om att arbeta som läkare.

Du är en 10-årig flicka och bor i slummen i Kathmandu med din mamma och din lillebror. Din pappa har dött i alkoholrelaterade sjukdomar. Om dagarna tigger du på gatorna i Kathmandu tillsammans med andra jämnåriga barn. Avgaserna från bilar ger dig svårigheter att andas.

Du är en finländsk 21-årig ung kvinna och studerar på Handelshögskolan. Du är den första i din familj att börja studera vid universitetet. Dina föräldrar är stolta över dig. Du drömmer om att grunda ett eget företag.

Du är dotter till USA:s ambassadör i Finland. Du är 15 år gammal och går i en internationell elitskola i Helsingfors.

Du är en 19-årig invandrare från Mali som bor i Finland. Du gömmer dig från polisen, för att du inte har uppehållstillstånd i Finland. Du lämnade ditt hemland två år sedan, eftersom det inte finns arbete där och din familj behöver pengar.

Du är en 14-årig flykting från Somalien. Du flyttade till Finland tillsammans med din familj tio år sedan, talar flytande finska och går i en vanlig finländsk grundskola. Som stor vill du bli läkare.

Du är en finländsk, 15-årig ung man. Som barn var du med om en trafikolycka, som orsakade att du rör dig i rullstol.

Du är en finländsk 22-årig kvinna som hör till sexuella minoriteter. Din familj har inte accepterat din sexuella inriktning. Du studerar vid universitetet och drömmer om en karriär som forskare.

Du är en 13-årig pojke som är son till en nepalesisk person som har invandrat till Finland. Du är född i Finland. Din pappa äger en nepalesisk restaurang i Helsingfors.

Du är en 9-årig pojke som har blivit adopterad från Nepal till Finland. Du minns ingenting av ditt hemland. Du känner dig finländsk, men hoppas på att en dag kunna besöka Nepal.

Du är en 17-årig finländsk pojke, och dina favoritämnen i skolan är geografi och modersmål. Du tjänar fickpengar genom att dela ut tidningar några gånger i veckan.

Du är en 20-årig nepalesisk filmstjärna. Du reser konstant runt världen på filminspelningar och sällskapar med en känd kricketspelare.

Du är en 15-årig muslimsk flicka. Du bor med dina djupt religiösa föräldrar i Finland. Du föddes i Finland, men din familj är hemma från Irak.